
Projectbeschrijving

Realisering estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder

1 Inleiding

Aanleiding

Het Schelde-estuarium is het enige estuarium in Zuidwest Nederland dat nog redelijk intact is; een natuurlijke overgangszone van rivier – naar zeewater die onder invloed van het getij voortdurend verandert. Van een gezond ecosysteem is echter geen sprake, integendeel: de natuur in het Westerscheldegebied staat onder druk. Menselijke ingrepen zoals het inpolderen van schorren en slikken en de aanleg van het Schelde-Rijn kanaal, maar ook autonome ontwikkelingen, hebben de kwaliteit van het gebied aangetast. Zones van ondiep water zijn afgenomen, slikken zijn verkleind en verlaagd en diep water is uitgebreid en dieper geworden. Als deze ontwikkeling zich voortzet, wordt de Westerschelde een diep kanaal met sterke getijdestromingen, begrensd door harde, hoge zeeweringen, zonder natuurlijke waarden. Reden om het tij te keren.

Het kabinet heeft de noodzaak van de natuurmaatregelen, de kosten en het maatschappelijk draagvlak in afweging genomen en op basis daarvan besloten om 600 ha. estuariene natuur te ontwikkelen. Dit is het 'Project Natuurontwikkeling Westerschelde' dat is opgedeeld in drie deelprojecten: de Hertogin Hedwigepolder (295 hectare), de uitbreiding van natuurgebied Het Zwin (10 hectare) en buitendijkse maatregelen in het middengebied (zone 2, Vlissingen-Hansweert, 295 hectare). Het pakket maatregelen brengt de natuur van het Schelde-estuarium in een gunstiger staat van instandhouding, versterkt de systeemkenmerken en brengt de realisering dichterbij het streefbeeld voor de lange termijn met betrekking tot natuurlijkheid. Hierdoor krijgt het systeem zijn robuustheid terug, waardoor de kwetsbaarheid afneemt en de veerkracht in relatie tot het menselijk gebruik toeneemt.

De realisering van estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder is vastgelegd in het Verdrag betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden. In dit verdrag is bepaald dat Vlaanderen zorgdraagt voor de voorbereiding en uitvoering van het ontwikkelen van een intergetijdengebied (estuariene natuur) in de Hertogin Hedwigepolder. Om dit intergetijdengebied te kunnen realiseren, zijn diverse uitvoeringsbesluiten (vergunningen) benodigd. De uitvoeringsbesluiten worden aangevraagd door de Vlaamse overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Zeeschelde. Deze afdeling organiseert en begeleidt de gehele ontwikkeling van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder, dus zowel op Vlaams als op Nederlands gebied.

Projectgebied

Het Nederlandse deel van het projectgebied Hertogin Hedwigepolder betreft de onroerende zaken kadastraal bekend gemeente Hulst, sectie X, nummers 2, 3, 13, 16, 177, 179, 181, 182, 184, 187, 189, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 232, 233, 236 en 237 en gemeente Hulst, sectie U, nummers 7, 13, 15, 16, 17, 18 en 19. Het gebied is globaal gelegen tussen de Belgische grens, de Zeedijk van de Prosperpolder, de Leidingendam en de Schelde.

Doelstelling van het project

De inrichting van een intergetijdengebied (dat wil zeggen: het realiseren van estuariene natuur) in de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder wordt gerealiseerd met het oog op het realiseren van specifieke ecologische doelstellingen. Deze doelstellingen kunnen algemeen vertaald worden als het streven naar een zo groot mogelijk, duurzaam slikken- en schorregebied met een maximale kans op ontwikkeling van een dynamische sedimentatie/erosie-situatie door middel van een éénmalige ingreep waarna het systeem de vrijheid krijgt zichzelf te ontwikkelen binnen een aantal randvoorwaarden.

Rijksinpassingsplan

Om deze doelstelling te bereiken is het noodzakelijk om een aantal (ingrijpende) maatregelen uit te voeren zowel op Nederlands als Vlaams grondgebied. De planologische basis om deze maatregelen uit te kunnen voeren, zal op Nederlands grondgebied gestalte krijgen in de vorm van een rijksinpassingsplan en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten. Het rijksinpassingsplan voor de Hertogin Hedwigepolder en de coördinatie van daarbij behorende uitvoeringsbesluiten worden voorbereid met toepassing van de coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wro. Dit betekent dat de procedurele bepalingen van de verschillende sectorale wetten niet van toepassing zijn op de uitvoeringsbesluiten, maar dat de procedure als beschreven in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht in combinatie met de bestemmingsplanprocedure van toepassing is.

MER en Projectplan ten behoeve van de dijkverlegging

In het MER 'Ontwikkeling van een intergetijdengebied in Hedwige- en Prosperpolder: Besluit-MER / plan-MER Nederland-tekstbundel' (versie 13) - hierna te noemen: MER - is het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) voor Nederland beschreven en zijn de benodigde ingrepen voor zowel Nederland als Vlaanderen geformuleerd. Daarnaast benoemt het MER enige mitigerende maatregelen welke direct samenhangen met het MMA. Tot slot worden bovenop de maatregelen die rechtstreeks samenhangen met het MMA nog enige aanvullende mitigerende maatregelen in het kader van onderhavig project tot uitvoering gebracht. Afgesloten wordt met een slotbeschouwing van het Voorkeursalternatief (VKA).

Voor de realisatie van de estuariene natuur wordt de huidige primaire waterkering (Scheldedijk) ten noorden van de Hertogin Hedwigepolder landinwaarts verplaatst. Voor dit project is het projectplan 'Hulst, Hertogin Hedwigepolder', (versie april 2013) opgesteld. Naast het MER staat in het projectplan welke werkzaamheden en activiteiten voor de realisatie van de estuariene natuur verricht gaan worden. De onderhavige projectbeschrijving is gebaseerd op het MER en het projectplan.

Inrichtingsplan

Daarnaast is het grondplan 'Zeeschelde L.O. Hedwige en Prosperpolder Gemeente Beveren' en het 'Inrichtingsplan voor de ontwikkeling van het intergetijdengebied Hedwige-Prosper' (versie september 2010) opgesteld. Het inrichtingsplan heeft tot doel de aanvragen voor de uitvoeringsbesluiten te ondersteunen en is een uitwerking van het Voorkeursalternatief.

Leeswijzer

Ten behoeve van de aanvragen voor de uitvoeringsbesluiten is voorliggende projectbeschrijving opgesteld. In deze projectbeschrijving wordt ingegaan op:

- De werkzaamheden en activiteiten die verricht gaan worden;
- De benodigde besluiten, meldingen of ontheffingen (hierna te noemen: uitvoeringsbesluiten).

In onderdeel twee 'Meest Milieuvriendelijke alternatief / Voorkeursalternatief' zijn de negen ingrepen die alleen voor het Nederlands grondgebied gelden en de ingrepen die voor zowel het Nederlands als het Vlaams grondgebied gelden, uitgewerkt. Ook het VKA wordt in dit onderdeel aan de orde gesteld. In onderdeel drie komen de mitigerende maatregelen aan bod bestaande uit maatregelen die samenhangen met het MMA, die bovenop het MMA komen, die samenhangen met de stabiliteit van de gasdam en de bijkomende maatregelen. In onderdeel vier wordt op de aanleg van de nieuwe primaire waterkerende dijk ingegaan. In onderdeel vijf wordt tot slot ingegaan op de benodigde vergunningen, ontheffingen en meldingen¹.

2 De ingrepen die volgen uit het Meest Milieuvriendelijke Alternatief / Voorkeursalternatief

2.1 Ingrepen op Nederlands grondgebied MMA

1. De Scheldedijk wordt volledig afgegraven tot op polderniveau

Toelichting:

De Scheldedijk ligt aan de oostzijde van het projectgebied. De Scheldedijk (NL) begint ten noorden van de grens Nederland-België. De dijk heeft een lengte van 840 meter en grenst aan de Schelde. Het afgraven van de dijk gebeurt over de gehele lengte van 840 meter tot op 1,7 m NAP. In het gedeelte waar de Sieperdadijk overgaat in de Scheldedijk (noord-oost hoek van het projectgebied) wordt een bres gemaakt in de beide dijken.

Basisalternatief 3 ('progressieve' dijken weg-alternatief)						
Ingreep	Afgravingslengte (m)		Afgegraven oppervlakte (m ²)		Volume (m ³) (afgerond)	
	VL	NL	VL	NL	VL	NL
Afgraven Scheldedijk tot polderniveau	1.200	840	315	260	378.000	219.700
Afgraven Sieperdadijk tot polderniveau	0	2.850	0	246	0	702.000
Afgraven Hedwigedijk tot polderniveau		0	34,5	0		0
Totaal VL-NL					378.000	921.700
Totaal basisalternatief 3					1.299.700	

Tabel 1: Begrootte dijkontgravingsvolumes in het 'progressieve' dijken weg-alternatief (Bron: tabel 7-5 projectMER)

2. De Sieperdadijk wordt volledig afgegraven tot op polderniveau overgaand naar het schor-niveau in het Sieperdaschor

¹ mogelijk, omdat in overleg met het bevoegd gezag definitief bepaald moet worden welke vergunningen, ontheffingen en meldingen nodig zijn.

Toelichting:

De Sieperdadijk ligt aan de noordzijde van het projectgebied. De Sieperdadijk vormt de scheiding tussen de Hertogin Hedwigepolder en het Sieperdaschor. Zie tabel 1.

3. *Het Nederlandse Scheldeschor wordt niet afgegraven ter hoogte van de monding van het Sieperdaschor*

4. *Het Nederlandse Scheldeschor wordt over een breedte, gaande van de Scheldeschor-doorsteek naar de spuikom tot enkele tientallen meter ten noorden van de Belgisch-Nederlandse grens, afgegraven. Deze afgraving gaat van GLW-niveau bij de Schelde tot polderniveau nabij de (af te graven) Scheldedijk.*

Toelichting:

Locatie	Afgravingslengte (m)	Afgravingsoppervlakte schor (m ²)	Volume (m ³)
Schorren van Ouden Doel voor Prosperpolder en Vlaams deel Hedwigepolder (VL)	1.128	450	507.600
Scheldeschorren voor Hedwigepolder (NL)	750	137	102.750
Schorren oostelijk deel Sieperdaschor (NL)	1.015	350	355.250
Totaal			965.600

Tabel 2: Begrote ontgravingsvolumes bij het afgraven van de voorliggende schordelen bij uitvoering van basisalternatief 3 (Bron: tabel 7-7 projectMER)

5. *Tussen de overgang van het afgegraven Nederlandse Scheldeschor en het niet afgegraven Schor Ouden Doel wordt een zeer flauwe helling gerealiseerd teneinde het niveauverschil van ca. 2 meter te overbruggen. De afgraving in de overgang vindt plaats langs een schuine lijn ten opzichte van de oever (niet loodrecht) zodat er zoveel mogelijk geleidelijke overgangen worden gecreëerd.*

Toelichting:

Zie tabel 2.

6. *Bij de Scheldeschor-doorsteek ter hoogte van de spuikom wordt een ca. 130 meter brede geulaanzet gegraven tot op GLW-niveau, en doordringend tot in de Hedwigepolder.*

Toelichting:

Geulaanzetten tot gemiddeld laagwater	Afgravingslengte (m)	Afgegraven oppervlakte (m ²)	Geraamd vrijkomend volume (geraamd) (m ³)
Geul Prosperchelde (VL)	600	99	59.400
Geulen Hedwigeschelde (NL)	2.130	160	340.800
Totaal			400.200

Tabel 3 Begrote ontgravingsvolumes i.f.v. het graven van geulaanzetten tot gemiddeld laagwater-niveau doorheen de bressen (Bron: tabel 7-8 project MER)

7. *Geulaanzetten in de Hedwigepolder worden gegraven en takken rechtstreeks of indirect aan op de spuikom-geulaanzet.*

Toelichting:
Zie tabel 3.

8. *Tevens worden zowel vanuit de bestaande kreekopening van het Sieperdaschor als vanuit de te maken opening in de Scheldedijk middels het graven van kreekaanzetten de aanwezige kreekrelicten in Sieperdaschor en Hedwigepolder met elkaar verbonden, waardoor een optimale uitwisseling met de Schelde wordt gegarandeerd.*

Toelichting:

Afgravingslengte (m)		Afgravingsoppervlakte (m ²)		Geraamd uitgravingsvolume (m ³)		
VL	NL	VL	NL	VL	NL	Totaal
Aansluiten van bestaande kreekstanden						
0	3.985	0	9,8	0	39.050	39.050
Graven van kreekaanzetten met dimensies poldersloot						
2.250	360	1	1,8	2.250	648	2.898

Tabel 4: Begrote ontgravingsvolumes i.f.v. het graven van kreekaanzetten in de polders (Bron: tabel 7-9 projectMER)

9. *Behoud van de Kreekrestant in de Hertogin Hedwigepolder*

Meer informatie over deze negen ingrepen is te vinden in:

- paragraaf 4.2.	Dijken binnen het ontpolderd gebied	Inrichtingsplan
- Paragraaf 4.3.	Schorren	Inrichtingsplan
- paragraaf 4.4. en 4.5.	Drainagestelsel Grachten, kreken en geulen	Inrichtingsplan
- paragraaf 3.3.2.1	Van basisalternatief 1 = bressenalternatief	MER
- paragraaf 3.3.2.4	Basisalternatief = 'progressief' dijken weg-alternatief	MER
- paragraaf 3.3.2.5	Conclusie	MER
- paragraaf 3.3.3.5	Ontwerpen krekennetwerk	MER
- paragraaf 7.2.2.4	Grondverzet	MER
- paragraaf 9.1	Mitigerende maatregelen Sieperdaschor	MER

De navolgende begrippen zijn toegepast:

- Afgraven tot polderniveau: dit houdt in dat de dijk wordt afgegraven tot een niveau dat overeenkomt met het maaiveldniveau ter hoogte van de afgravingslocatie;
- Afgraven tot schorniveau: hier wordt bedoeld het verlagen van de dijk tot een peil tussen 5,5 en 6,5 meter TAW ofwel 3,2 en 4,2 meter NAP (bron: paragraaf 3.3.1 Beschrijving op hoofdlijnen, basisalternatief 2);
- Afgraven tot GLW- niveau: Gemiddeld laagwater niveau.

2.2 Ingrepen op Nederlands en Vlaams grondgebied vanuit MMA

1. *Het voorafgaand aan het in werking treden van het intergetijdengebied verwijderen van bestaande verharde structuren zoals wegen, gebouwen en brug*

Daarnaast vinden er afbraak en rooiingswerkzaamheden plaats:

- Bestaande verharde wegen in het projectgebied worden volledig verwijderd. Bebouwing, kabels en leidingen worden in het als getijdengebied in te richten projectgebied weggehaald of afgebroken.
- De spuikommen/ wachtbekkens in de Hedwigepolder worden verwijderd.
- Ter hoogte van de kreekaanzetten worden de drainagebuizen verwijderd.
- In het oostelijk deel van het Sieperdaschor wordt de resterende oude dijk verwijderd, evenals de weg naar de schaapskooi en de brug. Voorliggende schorren langs de Schelde worden volledig afgegraven waardoor de verstevingen verdwijnen.

2. *Het voorafgaand aan het in werking treden van het intergetijdengebied verwijderen van alle opgaande begroeiing.*

Binnen het gebied worden alle opgaande begroeiing voorafgaand aan het inwerkingtreden van het intergetijdengebied gerooid.

3. *Het dempen van het bestaande drainagesetstel en ontwerpen van een krek- en geulennetwerk.*

4. *Het aanleggen van tijdelijke werkwegen, die bijkomend naast de momenteel verharde wegtraces dienst zullen doen als transport- en werkroute.*

In de voorbereidingsfase zullen een aantal tijdelijke werfwegen worden aangelegd, die bijkomend naast de momenteel verharde wegtracés dienst zullen doen als transport- en werfroute. Het gaat o.a. om:

- een werkweg langs de te bouwen nieuwe waterkerende ringdijk.
- werkwegen langs de uit te graven geulaanzetten en een werfweg langs de Hedwigedijk (in functie van volledige afbraak of in functie van het maken van bressen).
- een werkweg langs het Belgische gedeelte van de Scheldedijk (in functie van volledige afbraak of in functie van het maken van bressen). Voor het creëren van de bres in de hoek Sieperda/Hedwige met de Schelde kan de Lignestraat aangewend worden als werfweg.
- Ter hoogte van de ingrepen in het oostelijk deel van het Sieperdaschor (Nederlands grondgebied) dienen tijdelijke werkwegen te worden aangelegd in functie van het creëren van een brede geulaanzet die aansluiting maakt tussen de bestaande geul in het Sieperdaschor en de kreekrestant in de Hedwigepolder. Ook in verband met het verwijderen van de oude dijk ter hoogte van de 'monding' van het Sieperdaschor dient een tijdelijke werkweg aangelegd te worden.
- De tijdelijk aan te leggen werkwegen op Nederlands grondgebied bedragen totaal ca. 3,3 km.

Meer informatie over deze ingrepen is te vinden in:

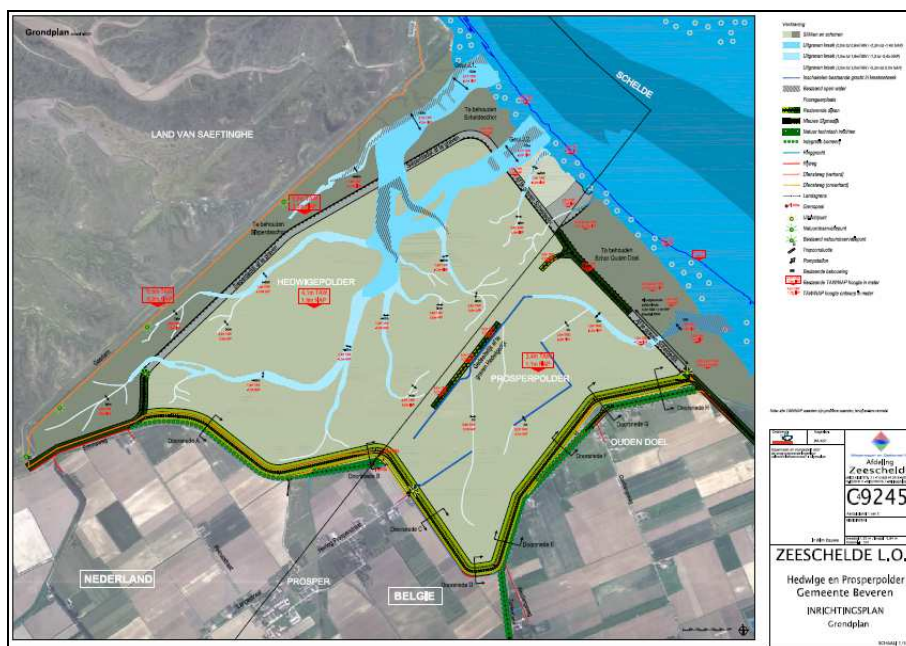
- paragraaf 4.4. en 4.5.	Drainagesetstel
Grachten, krek- en geulen	Inrichtingsplan
- Paragraaf 4.7.	Bomenrijen	Inrichtingsplan
- paragraaf 3.3.3.2	Afbraak- en rooiingswerkzaamheden	MER
- paragraaf 3.3.3.5	Ontwerpen krekennetwerk	MER
- paragraaf 3.3.3.6	Te dempen drainagesetstels	MER

- paragraaf 7.2.2.4 Grondverzet MER
- figuur 3.11 MER
- figuur 3.13 MER
- paragraaf 6.4 Aanleg tijdelijke werkwegen Projectplan

2.3 Ingrepen op Nederlands grondgebied vanuit VKA

1. Het uitgebreide krekens- en geulenstelsel

Het krekens- en geulenstelsel wordt ten opzichte van het MMA verder uitgewerkt.

Deze nadere uitwerking resulteert in een grotere hoeveelheid grondverzet.

Grondverzet krekens- en geulenstelsel MMA versus VKA

	Hoeveelheid m ³
Oorspronkelijk inrichtingsplan (MMA)	
Graven geulen en grachten	1.285.083
Afvoer van secundaire grond eigendom van de aannemer	1.647.091
Aangepast inrichtingsplan dd. maart 2009 (VKA)	
Graven geulen en sloten	2.445.428
Hoofdgeul	1.789.701
Bijgeulen	585.536
Uitlopers	40.011
Afvoer van secundaire grond eigendom van de aannemer	2.807.436
Extra tov oorspronkelijk inrichtingsplan (MMA versus VKA)	
Graven geulen en sloten	1.160.345
Afvoer van secundaire grond eigendom van de aannemer	1.160.345

Meer informatie is te vinden in:

- Hoofdstuk 15 Slotbeschouwing MER

2. Recreatieve ontwikkelingen

In het rijksinpassingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen ten behoeve van recreatieve ontwikkelingen, een natuurspaviljoen op de kop van de Leidingendam en een aantal ecolodges op het restant van de Sieperdadijk. Deze ontwikkelingen vormen geen onderdeel van het voorliggende vergunningentraject.

Meer informatie is te vinden in:

- Hoofdstuk 15 Slotbeschouwing MER

3 Mitigerende maatregelen

1. Mitigerende maatregelen aan Nederlandse zijde in samenhang met MMA

Toelichting:

- De mitigerende maatregelen aan Nederlandse zijde zijn dat het Scheldeschor niet wordt afgegraven ter hoogte van de monding van het Sieperdaschor en dat door het Scheldeschor en de spuikom in de Hedwigepolder een verbinding wordt gemaakt met de bestaande kreekrestant in dezelfde polder.
- Tussen de overgang van het afgegraven Nederlandse Scheldeschor en het niet-afgegraven Schor Ouden Doel wordt een zeer flauwe helling gerealiseerd teneinde het niveauverschil van ca. 2 meter te overbruggen.
- De Sieperdadijk wordt over de volledige lengte afgegraven tot polderniveau. Dit zal naar verwachting tot gevolg hebben dat rond de gasdam het schor zal opslibben, zodat dit als een natuurlijke buffer kan fungeren ten aanzien van de gasdam.

Meer informatie is te vinden in:

- paragraaf 9.1 Mitigerende maatregelen MER
- paragraaf 9.2 Vergroten dynamiek MER
- paragraaf 9.3 Beperken schoraafgravingen MER

2. Mitigerende maatregelen bovenop maatregelen van MMA

Naast de mitigerende maatregelen in samenhang met MMA worden gelijktijdig ook mitigerende maatregelen bovenop de maatregelen van MMA tot uitvoering gebracht. De maatregelen zijn in paragraaf 10.2 projectMER geformuleerd en uitsplitst in de onderdelen: bodem en morfologie, water, natuur, landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie, en mens.

Meer informatie is te vinden in:

- paragraaf 9.5 Bijkomende voorstellen MER
- paragraaf 10.2 Formulering van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief MER
- paragraaf 9.3 Beperken schoraafgravingen MER

3. Mitigerende maatregelen in verband met de gasdam

Het is nodig om mitigerende maatregelen te treffen teneinde de stabiliteit van de gasdam (leidingendijk) te kunnen waarborgen. De mitigerende maatregelen teneinde de stabiliteit van de Gasdam te garanderen, zijn als volgt:

- de versteviging van de bestaande berm;
- de versteviging van het talud van de dam boven de berm;
- de versteviging van de kop van de dijk en van de geulaanzetten.

Meer informatie is te vinden in:

- paragraaf 2 Meest milieuvriendelijk alternatief Technische detailstudie, deel 2

4 Aanleg nieuwe primaire waterkerende dijk

4.1 Aanleg nieuwe primaire waterkerende dijk

Toelichting:

De ligging van de nieuwe 4.700 meter lange waterkerende dijk (tot 100 meter breed over een lengte van ca. 1.500 meter op Nederlands en ca. 3.200 meter op Vlaams grondgebied) wordt aangeduid op Figuur 3-15 van de projectMER (zie paragraaf 3.5 Ligging van de nieuwe waterkerende dijk, paragraaf 3.7 Technisch ontwerp en inrichtingsmaatregelen en paragraaf 7.2.2.4 Grondverzet, projectMER). Te behoeve van de nieuwe dijk zal eerst de bestaande grasbekleding en teelaarde worden verwijderd (68.500 m³ afgravingsvolume). De dijk zal vervolgens worden opgebouwd uit een zandkern met kleibedekking met een dikte van 2,5 m kant intergetijdengebied en 0,8 m kant polders. Buitendijks wordt de kleilaag afgedekt met een 25 cm zandige kleilaag welke ingezaaid wordt. Tot op peil +2.7 m NAP wordt een bescherming van teen en talud voorzien in stortsteen om erosie te vermijden. De dijk zal over het grootste deel van het dijktracé een kruinpeil hebben van 10,2 m NAP. De taluds van de dijk hebben binnendijks een helling van 3:1 en buitendijks een helling van 6:1 en 4:1 resp. onder- en bovenaan het talud.

De nieuwe dijk zal als volgt gaan lopen:

1. Tussen het aansluitpunt met de Sieperdadijk en de knik in het tracé ter hoogte van de Mariastraat wordt de dijk gebouwd tegen de bestaande dijk. De locatie van de dijk wordt bepaald door de teen van de nieuwe dijk (op +1.80 meter NAP) te voorzien onder de as van de kruinweg van de bestaande dijk. Voor dit gedeelte van de dijk wordt het fiets- en wandelpad voorzien langs de bestaande dijk.
2. Tussen de Nederlands-Belgische grens en de eerstvolgende knik in het traject (omgeving Mariastraat) komt de nieuwe dijk los van de bestaande dijk. Vanuit de knik in het traject wijkt het tracé (aslijn) van de nieuwe dijk af van de bestaande dijk in noordelijke zin. Ter hoogte van de knik loopt het fiets- en wandelpad door over de bestaande dijk om zo langs het talud van de nieuwe dijk door te lopen naar de kruin van de nieuwe dijk (aansluiting ter hoogte van de Nederlands-Belgische grens).

Meer informatie is te vinden in:

- Paragraaf 4.6. Nieuwe waterkerende dijk Inrichtingsplan
- paragraaf 3.7, Technisch ontwerp en inrichtingsmaatregelen, MER
waaronder 3.7.1.2 Grondstromen
- paragraaf 7.2.2.4 Grondverzet MER

-	bijlage 27	Watertoets	MER
-	paragraaf 3.1	Principe van het ontwerp	Ontwerp dijken-technische detailstudie
-	paragraaf 3.2	Beschrijving	Ontwerp dijken-technische detailstudie
-	paragraaf 3.1.1.5	Keuze bekledingsmaterialen	Projectplan
-	paragraaf 3.1.2	Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie	Projectplan
-	paragraaf 3.1.3	Recreatieve voorzieningen	Projectplan
-	paragraaf 3.3	Principe van het dijkontwerp	Projectplan
-	paragraaf 6.2	Fasering	Projectplan
-	paragraaf 6.3	Grondstromen	Projectplan
-	paragraaf 6.4	Aanleg tijdelijke werkwegen	Projectplan
-	paragraaf 6.5	Aanvoerroutes	Projectplan

4.2 Aanleg nieuwe ontsluitingen

Alle zijden van de nieuwe dijksegmenten die deel uitmaken van de nieuwe waterkering worden zowel bovenaan, op tussenniveau langs de zijde van het intergetijdengebied, als langs de ringgracht voorzien van een dienstweg voor inspectie en onderhoud. Deze worden opengesteld voor recreatief medegebruik. Sturing gebeurt door de keuze van verharding en wordt o.a. afgestemd op de situering van knooppunten en het vermijden van storingsgevoelige locaties.

Meer informatie is te vinden in:

-	Paragraaf 4.1	Streefbeeld	Inrichtingsplan
-	paragraaf 4.8	Ontsluiting en openstelling	Inrichtingsplan

5 Vergunningen, ontheffingen en meldingen

De benodigde vergunningen, ontheffingen en meldingen² betreffen:

	Besluit/Melding	Bevoegd gezag
-	Natuurbeschermingswetvergunning voor activiteiten binnen en nabij een Natura2000-gebied (artikel 19d Nb)	Ministerie van EZ (vergunning wordt aangevraagd door een buitenlandse mogendheid conform artikel 16 Nb juncto artikel 2a Besluit Nb)
-	Ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet (hoofdstuk 3 Ffw)	Ministerie van EZ, dienst regelingen (artikel 75 lid 3 Ffw)
-	Watervergunning in het kader van de Waterwet voor alle handelingen in het watersysteem	RWS/Waterschap Scheldestromen
-	Ontgrondingenvergunning in het kader van de Ontgrondingenwet voor de graafwerken	GS provincie Zeeland
-	Ontgrondingenvergunning in het kader van de Ontgrondingenwet voor de graafwerken	RWS
-	Verkeersbesluit onttrekking van wegen aan de openbaarheid (arti-	GS provincie Zeeland (besluit PS van

² Mogelijk, omdat in overleg met het bevoegd gezag definitief bepaald moet worden welke vergunningen, ontheffingen en meldingen nodig zijn.

	kel 8, tweede lid van de Wegenwet)	16 mei 2008 met besluitnr. 18)
-	Diverse meldingen die straks in het kader van de realisatie gedaan zullen worden, zoals de sloopmelding, de melding in het kader van de Boswet en de melding op grond van het Besluit Bodemkwaliteit. Deze meldingen maken geen deel uit van de rijkscoördinatieregeling.	